БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 216 (6406)
НОЯБРИИН
2
ПЯТНИЦА
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

Колхознигууд ба колхозницанууд, совхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд! Колхозно ба совхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалай саашадаа дэбжэхын түлөө тэмсэгты! Малнуудые үбэлдөө жэшээтэ һайнаар тэжээхэ ябадал хангая!

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойдо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Уриануудһаа).

АРАДУУДАЙ ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ БА ЗОЛ ЖАРГАЛАЙ ЗАМ

Арадай демократиин оронуудай ажалшад Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойе ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтажа байна. Эдэнэр коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай халбэришэгүй бата дура зоригой бэелэлые, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые бүрин хамгаалха гэһэн тэрэнэй бата зоригжолые ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Октябрьска Урианууд дотор харана. Шэнэ ажабайдал зохёожо байгаа олон, олон миллион хүнүүд өөһэдынгөө һанал бодол, хүсэл эрмэлзэлгые илаһан социализмын орон — Советскэ Союз тээшэ инаг дуратайгаар хандуулна.

«Манай ороной хүсэн, энэнэй бата, бэхинь ямар юумэндэ байнаб гэбэл, — гэжэ нүхэр Сталин һургана,**—энэ хадаа бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэд болон тарялангшадай сэдьхэлдэ гүн схээр һайшаагдадаг ба батаар дэмжэгдэдэг».**

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци хадаа хуушанай, капиталистическэ байдалһаа шэнэ, социалистическэ байдал тээшэ эрьен ороолгын үе болоо. Энэ хадаа дэлхэйн империализмын фронтые сүмэ сохижо, гэһэн ехэ капиталистическэ оронуудай нэгэндэхи империалистическэ буржуазие унагаагаа, социалистическэ пролетариадые засагта оруулаа. Барлагуудай анги, газаашалагдагшадай анги, дарлагдагшадай ба мүлжэгдэгшэдэй анги хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ зонхилогшо ангиин байдалда ороод, өөрынгөө жэшээгээр бүхы оронуудай пролетаринарай зориг бадаруулха байна.

Октябрьска революци болбол капитализмда эсэргүүсэн хайшан гээд тэмсэхэб, шэнэ ажабайдал хайшан гээд байгуулхаб гэжэ бүхы оронуудай ажалшадта харуулһаа гадна, мүн капитализмын һуурине һандарган, бусад оронуудай арадуудай илаха таатай зохид услови байгуулаа.

СССР-тэхи социалистическэ байгуулалтын шэнэ амжалта бүхэн хадаа капиталистическэ богоолшолгоһоо сүлөөрхын түлөө тэмсэлдэнь, шэнэ ажабайдал зохёохо хэрэгтэнь бүхы дэлхэйн ажалшадай хүсые арбилхадаг байгаа, арбидхажа байна. СССР дотор социализм байгуулга, гитлеровскэ булимтарагшадые Советскэ Армиин бута сохилго ба европейскэ хэдэ хэдэн оронуудые сүлөөлэлгэ, японско милитаризмые үй дэлдэлгэ — эдэ илалтанууд бүхы дэлхэй дээрэ түүхэтэ удхашанартай.

Советскэ Армяар сүлөөлэгдэһэн Центральна ба Зүүн-Урда Европын оронуудай ажалшад империалистическэ дарлалгые хэтэдэнь үгы хээд, арадай-демократическа байгуулалта тогтоогоо. Хитадай революциин илалта, Хитадай Арадай Республика тогтоолго хадаа шэнэ, сүлөөтэ ажабайдал зохёохо зам оломиллионно арадта нээжэ үгөө.

Арадай демократиин оронуудта социализмын үндэһэ һуури амжалтатайгаар табилга хадаа социализм тээшэ зориһон арадуудай хүдэлөөн — илагдашагүй, мүнөө сагай имагта шухала хүдэлөөн мүн гэжэ тон эли тодоор харуулаа. Арадай демократиин оронуудай ажалшад социалистическэ байгуулалтын замаар найдамтай дабшажа ябана. Октябрьска революциин нүлөөн доро ургаһан ба бэхижэһэн, марксизм-ленинизмын революционно теоригор зэбсэгжэһэн коммунистическэ ба хүдэлмэришэдэй партинууд арадай демократиин оронуудай ажалшадые социализмын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулан, ударидана. Арадай-демократическа байгуулалта пролетариадай диктатурын үүргые амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Урдань капитализмаар ядуу тулюур ба дарлалтата байдалда оруулагдаһан олон миллион хүнүүд мүнөө арадай демократиин оронууд дотор политическэ ажабайдалда элсүүлэгдэнхэй. Польша, Чехословаки, Венгри, Румыни, Болгари ба Албаниидахи арадай-демократическа засаг помещигүүдэй газарые таряашадта үгэжэ, феодализмын үлэгдэлнүүдые үгы хээ, ехэ ба дунда промышленностине, транспорт болон банкануудые национализацилаа, гадаадын худалдаа наймаанай монополи бэлүүлэн, капитализмын ба арадуудые мүлжэлгын үндэһые һандаргаа.

Арадай демократиин оронуудтахи социалистическэ байгуулалтын жэл бүхэн тэдэ арадуудай хүсыень арбидхана, тус оронуудай национальна гүрэнтэ ба бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлнэ. Индустриализаци амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ, промышленностиин тон шэнэ һалбаринууд бии болгогдоно, үйлэдбэриин техническэ зэмсээн ургана. Промышленностиин ургалтатай хамта, хүдөө ажахы дэбжэлтын замаар хэлбэришэгүй дабшажа байна.

Промышленностиин ба хүдөө ажахын дэбжэлтэ, национальна доходой ургалта болбол хүдэлмэришэн ангиин, ажалша тариашадай ба интеллигенциин материальна ажаглан байдалые улам һайжаруулна. Хэлэг мэдэхэгүй ябадалые усадхалга — арадай демократиин оронуудай ехэ туйлалта мүн. Үргэн олон ажалшад мүнөө тус оронууд дотор ажал хэхэ, амарха, эрдэм шудалха эрхэтэй болонхой. Социалистическэ культурань ургана, шэнэ, арадай интеллигенци бүридэжэ байна.

Советскэ арад бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнтэй нигэжэ амаршална:

— Социализм амжалтатайгаар байгуулжа байгаа арадай демократиин оронуудай ажалшадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Империализмда ба гоминдановска хархис Сһо гуримда эсэргүү, сүлөөрэлгын тэмсэлдээ хитад арадай туйлаһан илалтань антиимпериалистическэ, демократическа лагериин хүсэнүүдые нилээд ехэ болгоо. Хитадай Арадай Республикын байгуулагдахада, хитад арадые гадаадын империализмын богоолшолгын үе сагхэтэдээ үнгэрэн арилаа. Хитадай алдарта коммунистическэ партиин хүтэлбэрилдэг оломиллионно хитад арад шэнэ, зол жаргалта ажабайдал байгуулха хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Хитадай ажалшад арадай засаг бэхижүүлжэ, демократическа агуухэ шэнэдхэлгэнүүдые бэелүүлнэ. Ажалшадайнь материальна байдал улам һайжарна. Хитадай арад олониитэ анха түрүүшынхеэ гэгээрэл ба культураяа мандуулха аргатай болоо.

—Арадай-демократическа байгуулалтые амжалтатайгаар бэхижүүлжэ байгаа агуухэ хитад арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

—Хитадай Арадай Республикын ба Советскэ Союзай эбдэршэгүй хани барисаан — Дальна Востогто эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай бата найдабари мандаха болтогой!

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагериин амжалтанууд хадаа сүлөөтэ арадуудай хорото дайсадай — империалистическэ дай үүсхэгшэдэй дунда галзуу хоролхолго үүсхэнэ. Американо-английска империалистнууд болбол арадай демократиин оронуудай ажалшадай шэнэ ажабайдал зохёолгодонь һаад хэхэ гэжэ али болохоор оролдоно, тиимэ шпионууд ба диверсантнуудые ябуулна, саботаж ба хорлолго эмхидхэнэ. Тэгэд, эдэ оронуудай арадууд ажабайдалай ехэ һургуули гаража, революционно горьтой дүй дүршэлтэй болоо. Титын урбагша фашистска бүлэг дээрмэшэдээр американска богоолшолгодо оруулагдан, ядуу хооһон ба эрхэгүй ябадал үзэжэ байгаа Югославиин арадуудай хүндэ хүшэр байдал хадаа эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерьһаа таһархада ямар аюулта хойшолонгуудай тохёолдохо байһые харуулна. Арадай демократиин оронуудай ажалшад өөһэдынгөө революционно һэрэмжые эсэшэ сусашагүйгөөр хурсадхана, зэбүүрхэлтэ капиталистическэ гуримые эдэ оронуудта һэргээн бодхоохо гэһэн империалистнуудай һэдэлгэнүүдые элирүүлэн, таһалдуулна.

Американска империалистнууд Корейскэ Арадай-Демократическа Республикада эсэргүү агрессивнэ дай үүдхээ, Хитадай Арадай Республикада эсэргүү харата аашануудые таһалгарялагүй гаргажа байна. Эрэлхэг корейскэ арад өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааха байдалай түлөө героическаар тэмсэнэ. Корейскэ арадай энэ тэмсэлдэнь Хитадай арад эдэбхитэйгээр туһалжа байна. Эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы хүн түрэлтэн үнэн зүрхэнһөө тэмсэлдээ корейскэ арадай амжалта туйлахыень хүсэнэ.

— Хари газарай булимтарагшадта эсэргүүсэн, өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааха байдалай түлөө героическаар тэмсэжэ байгаа эрэлхэг корейскэ арадта ахадүүгэй амар мэндэ!

Арадай демократиин оронуудай ажалшад бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалгын ба бэхижүүлгын хэрэгтэ угаа ехэ оруулалта хэжэ байна. Эдэ оронуудай экономиконь амгалан байгуулалтын интересүүдтэ зорюулагданхай. Эндэ амгалан барилгануудай галнууд улам хурсаар бадаран яларна.

Агуухэ Советскэ Союзай толгойлдог эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерь илагдашагүй. Энэ лагериин түгэлдэр ехэ хүсэниинь үндэһэн интересүүдэй нэгэ ниитэ байлгада, Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин оронуудай арадуудай ахадүүгэй хани харилсаан ба харилсан туһалалсалга дотор оршоно.

Единэ лагерь болон жагсаһан арадай демократиин оронуудай, Хитадай Арадай Республикын сүлөөтэ арадууд шэнэ ажабайдал байгуулха, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал батадхахын түлөө тэмсэн, шэнэ илалтанууд тээшэ, урагшаа дабшана.

—Агрессорнуудтэ ба шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүү, эб найрамдалай түлөө, демократиин түлөө, социализмын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудта ахадүүгэй амар мэндэ!

(«Правдын» октябриин 30-най түрүү бэшэг).

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨН

Ажалай шэнэ амжалтада уряална

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Октябрьска Уриануудые Улан-Удын «Механлит» заводой хүдэлмэришэд социалистическэ Эхэ оронойнгоо түлөө омогорхолтойгоор, патриотическа ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. Советскэ хүнүүдые ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулагша эдэ Уриануудта харюу болгон заводой коллектив Октябриин урда тээхи мүрысөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлбэ. Автотракторна цехын коллектив октябриингаа түсэбһөө гадуур 6 автомашина ба 8 трактор капитальнаар заһабарилха уялга абаба.

Трактор заһабарилдаг слесарь Ф. М. Гребенщиков нормоёо үдэр бүри 315 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн автомашина заһабарилдаг слесарь Р. С. Глушевский хоёрһоо дээшэ нормо дүүргэнэ.

Тус цехын коллектив октябриин 23-да жэлэйнгээ даалгабари дүүргээ. Мүнөө үедэ цехынхид 1952 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байна.

В. Белоусов.

Абаһан уялгаяа дүүргэнэ

Зүүн Сибириин түмэр замай Илька станциин хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив Эрийскэ леспромхозой хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта Агуухэ Октябриин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, октябрь һара соо нүүрһэнэй промышленностиин Министерствын шахтануудта эльгээгдэхэ модо ашаалха гүрэнэй түсэбые октябриин 22 хүрэтэр дүүргэхэ ба һарын эсэс хүрэтэр 100 вагон модо түсэбһөө гадуур үгэхэ, ноябрь һарынгаа түсэбые ноябриин 7 хүрэтэр 35 процент дүүргэхэ, гарантийна маркатай вагонуудые 100 процент ашаглаха уялга абаһан байгаа. Энэ уялгаяа коллективүүд нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна.

Модо ашаалха түсэбөө тэдэнэр октябриин 25 хүрэтэр 135 вагоноор үлүүлэн дүүргээ.

«Бурмонголлес» трестын хүтэлбэрилэгшэд эриецүүдэй үүсхэл дэмжэжэ, социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгты гэһэн уряатайгаар трестын ашаа тээлгын бүхы пунктнуудай коллективүүдтэ ба түмэр замай станциинуудай хүдэлмэришэдтэ хандаһан байна.

А. Дейнеко.

ЛЕНИНГРАД. Кировскэ заводой штампнуудай ба тухеэрэлгын цехын фрезеровщик, скоростник И. М. Архипов, ахалагша мастер В. Д. Чубаркин үйлэдбэриингөө технологическа процессые хубилгаба. Шэнэ технологиин ашаар И. М. Архипов халаанайнгаа даалгабарие 1200 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фрезеровщик, скоростник И. М. Архипов (зүүн гарһаа) ба ахалагша мастер В. Д. Чубаркин.

ТАСС-эй фотохронико.

Октябриин урда тээхи стахановска вахтада

ТАСС-эй корреспондентнүүдһээ

Агуухэ Октябриин 34 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ажалай шэнэ амжалтанууд тухай мэдээсэлнүүд ороной бүхы заха хизаарнуудһаа орожо байна.

Ферганска нефтянигууд даалгабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. «Южный Аламышик», «Андижан» гэжэ олзоборилгонуудтахи нефть абалгын мастернууд, үрэмдэгшэд, монтажнигууд нормонуудаа үлүүлэн дүүргэнэ. «Южный Аламышик» гэжэ олзоборилгын бүхы үрэмдэгшэд арбан һарынгаа даалгабарие нилээд схээр үлүүлэн дүүргээ.

Петровскын нэрэмжэтэ **Днепропетровско** металлургическа заводой мартеновскэ нэгэдэхи цехын булад хайлуулагшад арбан һарынгаа даалгабариһаа гадуур хайлууһан нэгэ эшелон буладые хэрэглэгшэдтэнь эльгээбэ. Эндэ октябриин 29-дэ бүхы хайлуулганууд түргэн методээр хэгдээ. Арбадахи тонно бүхэниинь түсэбһөө гадуур хайлуулагдаһан байна. Түргэнөөр хайлуулагша Федор Крапенко жэлэй эхинһээ хойшо даалгабариһаа гадуур 1360 тонно металл хайлуулаа. Мартеновскэ гурбадахи цехын коллектив октябриингаа түсэб болзорһоонь урид дүүргээ.

Кировэй нэрэмжэтэ станок бүтээлгын **Минскэ** заводой бүхы цехүүд графигһаа уридлан хүдэлмэрилнэ. Эндэхи шудхалаашад ноябриин түсэбөөр продукци үгэжэ эхилһээр үнинэй. Предприяти дээрэ детальнуудые механическаар болбосоруулха шэнэ технологи зохёогдон нэбтэрүүлэгдээ, шудхалаануудай шанар һайжаруулагдаа.

Стандартна гэр барилгын **Жарковско** заводой (Великолукска область) коллектив тус бүридөө найман квартиратай стандартна гурбан гэрые Волго-Донской каналай барилгашадта эльгээбэ. Каховско гидроэлектростанциин барилгашадта 14 гэр эльгээгдээ, тэдээн сооһоо зургааниинь түсэбһөө гадуур бэлэдхэгдэһэн байна.

Медведовскэ леспромхозой **(Марийска АССР)** модошод модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ графигаа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Коллектив болбол механизмуудые һайнаар ашаглана. Нүхэр Подоплевловой поточно-комплексно бригада хоёр халаанда хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Эб найрамдалай аша туһада

Эб найрамдалай стахановска вахтада жагсахадаа Баргажанай ондатрова олзоборилгын ажахын ангуушад жэлэйнгээ түсэбые декабриин 20 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаһан байгаа. Тэдэнэр иигэжэ бэшээ һэн:

—Манай бариһан ондатрын, хэрмэнэй ба бусад олзоборилгын ангуудай үлүү арһан бүхэн манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха хэрэгтэ оруулалта болохо байна.

Хэдэн олон колхозууд ангуушадые колхозно хүдэлмэриһөө сүлөөлжэ, агнууриды эльгээгээ. Баргажанай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ, Уланай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд ангуушадаа болзор соонь ябуулһан байна.

Түрүү ангуушад—ондатра баригшад Е. Миронов, ахадүүнэр Цивилевтэн түсэбөө 2,5 дахин дүүргэхэ, тус бүри 1000 ондатра бариха уялга абаһан байна.

Агнууриин сезон һайнаар эхилээ. Е. Миронов агнууриин түрүүшын 10 үдэр соо 280 ондатра бариба. Ангуушад Г. Мясников ба П. Алексеев гэгшэд октябриин 3 үдэр соо 225 ондатра баряа. Ангуушан Постниковой бригада үдэр бүри 75-һаа дээшэ ондатра барина. «Большевик» колхозой ангуушан Т. Скосырский түрүүшын 3 үдэр соо 100 ондатра баряа.

Олзоборилгын ажахын ангуушад даалгабаряа болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхээр эрид шиидэнхэй.

Д. Гыргенов.

Болзорһоо гурбан һара урид

Улан-Удын судно заһабарилгын заводой котельнэ цех (начальнигынь нүхэр Языков) агуухэ һайндэрые амжалтатайгаар угтахын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байгаа. Энэ уялгаяа цехын заһабарилагшад стахановска ажалаараа бэелүүлжэ байна. «Улаан Батор» пароходой корпус заһабарилгын хүдэлмэрие болзорһоонь гурбан һара урид, октябриин 26-да дүүргэбэ.

Нүхэд Левагинай ба Зайцевай бригаданууд патриотическа ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр ажаллана. Эдэ бригаданууд үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

Ажалшадай патриотическа дэбжэлтэ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгатай дашарамдуулан Улан-Удын Городской районой промышленна предприятинуудта, эмхи зургаануудта, һургуулинуудта хамта дээрэ 20 гаран мянган хүнүүдэй хабаадалгатайгаар олон суглаанууд үнгэргэгдэһэн байна.

Тэдэ суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн хэдэн зуугаад хүн Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табиха тухай эб найрамдал хамгаалгын Советскэ Комитедэй пленумэй резолюцие халуунаар дэмжэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалхын түлөө, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ тухайдаа дүлэтэ патриотическа үгэнүүдые хэлэһэн байна.

«Красный Восток» гэжэ промартелиин гэшүүдэй хамтын суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэ нүхэр Суздальцев иигэжэ мэдүүлбэ: «Би мүнөө 67 наһатайб. Гражданска дайнда хабаадалсаа һэм. Дайн юун гээшэб гэжэ һайн мэдэнэб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронт дээрэ минии нэгэ хүбүүн алуулһан, нүгөө хүбүүмни инвалид болоһон байна. Би хэды наһажаал болоһоншье һаа, дай болюулхын түлөө, эб найрамдалай хэрэгые батадхахын түлөө улам һайнаар хүдэлмэрилхэб. Эхэ оронойнгоо улам хүгжэхын түлөөдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэб».

Тус промартелиин гэшүүд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада бултадаа гар табиха зуураа, Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсожо, социалистическэ шэнэ уялгануудые абаһан байна. Энэ промартелиин коллектив сентябрь һарынгаа үйлэдбэриин түсэб 114,9 процент дүүргээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табиха үедэ Октябриин урда тээхи мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, тэрээндэ районой промышленна бүхы предприятинууд хабаадалсаба. «Победа» гэжэ артель 9 һара хахад соо жэлэйнгээ түсэб 100,9 процент дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха уялга абаба.

Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ хабаадаһан № 1 хилээмэнэй заводой коллектив сентябрь һарынгаа үйлэдбэриин түсэб валовой продукци гаргалгаар 131 процент дүүргэжэ, продукциингаа шанарые нилээд һайжаруулһан байна.

Городской районой промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлһэн шэнэ уялгануудые абана. Улан-Удын оёдолой фабрикын стахановка нүхэр Гаврилова жэлэйнгээ түсэб 8 һарын туршада дүүргэхэб, һара бүриингөө үйлэдбэриин нормо 200 процент хүрэтэр дүүргэжэ байхаб гэһэн шэнэ уялга абаба.

Мүн ликёро-архиин заводой коллектив валовой продукци гаргалгаар үйлэдбэриингөө жэлэй түсэб октябриин 24-дэ дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр 140 декалитр архи түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаха уялга абаа. Мүн «Труд» артелиин малгайн цехын хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэб 8 һара 10 үдэр соо дүүргэбэ.

Район доторхи промышленна предприятинууд валовой продукци гаргалгаар сентябрь һарынгаа түсэб 115,2 процент дүүргэһэн ба продукциингаа шанарые нилээд һайжаруулһан байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгын кампанитай дашарамдан партийна эхин организацинуудай агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри нилээд һайжарһан байна. «Дай үүдхэгшэдэй гэмтэ муухай аашануудые элишэлхэ хэрэгсэл болгошо эб найрамдал сахихын түлөө үргэн кампани мүнөө нэгэдэхи зэргын удхашанартай байна», — гэһэн нүхэр Сталинай заабарие ажалшадта һайнаар ойлгуулжа үгэхэ хэрэгтэ агитационно-пропагандистска бүхы хүдэлмэри зорюулагдана.

Партийна организацинууд ажалшадые гадаадын байдалай шухала асуудалнуудтай хододоо танилсуулдаг, Советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые тэдэнэртэ саг үргэлжэ хэлэжэ үгэдэг байха юм.

Городской район дотор мүнөө 1100 агитаторнууд агитационно хүдэлмэри ябуулна. Гар табилгын кампаниин эхилһэнһээ хойшо ВКП(б)-гэй райкомой лекторскэ группын гэшүүдэй, партийно-советскэ ба комсомольско эдэбхитэдэй, багшанарай хүсөөр 300 гаран элидхэлнүүд ба лекцинүүд уншагдаһан байна. «Эб найрамдал сахихын ба бэхижүүлхын түлөө советскэ арадай тэмсэл», «Американска империализм болбол арадуудай хорото дайсан ба шэнэ дайе үүдхэгшэ мүн», «Коммунизмын агуухэ барилганууд» ба бусад олон лекцинүүд уншагдаба.

Хэлхээ холбооной Управлениин партийна эхин организацида агитационно-ниитын хүдэлмэри илангаяа һайнаар табигданхай. Тус парторганизациин агитколлектив 12 хүнүүдһээ бүридэнэ. Тэдэнэр районойнгоо ажалшадай дунда саг үргэлжэ агитационно хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр корейскэ событинууд тухай, уласхоорондын мүнөөнэй байдал тухай ажалшадта хододоо хөөрэжэ үгэдэг юм.

Городской электростанциин парторганизациин агитколлектив мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ агитколлективэй агитаторнууд нүхэд Рамкулов, Маленкая, Барнашева ба бусад дүгэ шадар ажаһуугаа айлнуудаар ябажа политинформаци ба хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэжэ байдаг.

Гэхэ зуура, ниитэ-политическэ хүдэлмэри зарим партийна организацинуудта хүсэд һайнаар ябуулагданагүй, агитационно хүдэлмэри идейнэ талаараа һулашаг байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. «Бурмонголлес» трестын, «Главснаблесэй», кинофикациин управлениин, педучилищиин партийна организацинууд агитационно-ниитын хүдэлмэрие һулаар ябуулна.

Ажалшадай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулха, арад ниитын политическэ болон ажалай эдэбхи хэшээлэй үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудые туйлаха гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго болоно.

К. Карлов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Городой пропагандистнуудай зүблөөн

Октябрийн 29-дэ Соведүүдэй хоёрдохи Байшангай Сталинска зал соо городой пропагандистнуудай зүблөөн болобо. Тэндэ партийна гэгээрэлэй системэдэхи һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрнүүдэй зарим дүнгүүд ба 1951—1952 оной һуралсалай жэлдэ пропагандистнуудай зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар ВКП(б)-гэй Улан-Удын городской комитедэй секретарь нүхэр Маслов элидхэл хэбэ.

Мүнөө Улан-Удэ городто «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха 299 кружок, 98 политһургуули, В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай биографи шудалха 76 кружок, философиин 12 кружок, политэкономиин 7 кружок хүдэлмэрилнэ. Мүн 2 мянга гаран хүн бэеэ даагаад марксизм-ленинизм шудална.

Недондонойхидо орходоо мүнөө жэлэй һуралсал город дотор эмхитэйгээр эхилбэшье, зарим партийна организацинуудай кружогууд болон политһургуулинуудай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии байһаар гэжэ элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Занятинуудһаа гээгдэдэг, үзэһэн материалаа гүнзэгыгөөр ойлгохын түлөө оролдодоггүй баримтанууд зарим коммунистнуудай зүгһөө үзэгдэнэ. Мүн олон пропагандистнууд занятинуудтаа һайнаар бэлэдхэнэгүй, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые, уранһайханай литература багаар хэрэглэнэ. Марксизм-ленинизмые бэеэ даагаад шудалагшадай хүдэлмэри горьтойхон дутагдалтай байха юм. Консультантнууд бултадаа һайнаар хүдэлмэрилнэ гэхын аргагүй. Өөртөө даалгагдаһан һурагшадтай үшөө мүнөө болотор уулзаадүй, нэгэшье консультаци үнгэргөөгүй консультантнууд бии.

Зарим партийна эхин организацинууд коммунистнуудай политическэ һуралсалай хэрэгые һулаар хүтэлбэрилнэ. Кружогто гү, али политһургуулида заняти хэхэ сагта элдэб хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэдэг, һурагшадые занятиһаань гээгдүүлдэг ажахыя хүтэлбэрилэгшэд үшөө бии байһаар гэжэ үгэ хэлэһэн хэдэн нүхэд тэмдэглэбэ.

Кружогой, политһургуулиин заняти нэгэшье удаа таһалдуулжа болохогүй. Пропагандистнууд хадаа занятинуудтаа һайнаар бэлэдхэжэ, занятияа удха һайнтайгаар ба ойлгосотой тодоор үнгэргэхэ ёһотой. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринуудые шудалха зуураа, коммунистнууд хадаа юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ, уранһайханай литература уншаха, түүхын музей, кино, театр ошожо харадаг байха зэргэтэй. Партийна кабинедүүд болбол бэеэ даагаад шудалагшадта хододоо туһаламжа үзүүлхэ, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнууд тухай лекцинүүдые эмхидхэжэ байха зэргэтэй.

Тус зүблөөндэ Городской, Железнодорожно, Пригороднэ районуудһаа 200 гаран пропагандистнууд, консультантнууд хабаадалсаба. Пропагандистнууд нүхэд Пшенев, Беляев, Обухов, Блинникова, Игнатьев, Черткова, Гончарова ба бусад үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэри тухайда хөөрэжэ үгэбэ.

Һуралсалаа һайнаар эхилээ

Партийна һуралсалай үнгэрэгшэ жэлые Яруунын мяханай совхозой парторганизаци муу бэлэдхэлтэйгээр эхилһэн байгаа. Коммунистнуудай политическэ һуралсалые партийна бюрогой саг үргэлжэ хүтэлбэрилдэггүй, хинан шалгадаггүй байһан дээрэһээ кружогуудай болон политһургуулинуудай занятинууд таһалдадаг, зарим занятинууд идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг байгаа. Мүн политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг коммунистнуудта ямаршье хэмжээ абтадаггүй байгаа. Тиимэһээ зарим политһургуулинууд һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ программаяа дүүргэжэ шадаагүй һэн.

Эдэ дутагдалнуудаа дахин дабтахагүйн тула манай парторганизаци партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулһан байна. Коммунист бүхэнтэй тус тустань хөөрэлдэжэ, тэдэнэй политическэ ба юрэнхы эрдэмые хараадаа абалсан, политһургуулинууд болон кружогуудые эмхидхэһэн байнабди. «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсые» шудалха хоёр кружок эмхидхэгдэнхэй. Мүн нэгэдэхи ба хоёрдохи жэлэй хоёр политһуургуулинууд хүдэлмэрилнэ. Пропагандистска дүй дүршэл ехэтэй коммунистнууд кружогууд болон политһургуулинуудые хүтэлбэрилнэ. Партийна һуралсалай талаар коммунистнуудай зорилго тухай асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Манай партийна организаци комсомолецууд ба союзнабэшэ залуушуулай политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ анхаралаа хододоо хандуулна. Энэ жэлдэ дүрбэн политһургуулинууд эмхидхэгдээд, хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Мяханай совхозой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн бүхы политһургуулинууд болон кружогуудай түрүүшын занятинууд эмхитэйгээр ба идейнэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэбэ. Жэшээлхэдэ, нүхэр Павловай хүтэлбэрилдэг кружогто һуралсаха коммунистнууд түрүүшынгээ занятида бултадаа сугларaa.

Манай партийна организаци хадаа коммунист бүхэнэй политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгые саг үргэлжэ хүтэлбэрилжэ, партийна һуралсалда гараһан дутагдалнуудые дары сагтань усадхаха хэмжээнүүдые абаха байна. Коммунистнуудай һуралсал тухай асуудал партийна бюрогой заседани дээрэ, партийна суглаан дээрэ хододоо табигдажа байха юм.

Ж. Бадмаев, Яруунын мяханай совхозой парторганизациин секретарь.

Одесскэ инженерно-барилгын институдай хүдөө ажахын машина бүтээлгын факультедые түрүүлэн дүүргэгшэд Украинын колхозуудта ба манай оронoй бусад республикануудта барилга дээрэ хүдэлмэрилхөөр томилогдоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) залуу инженернүүд-комсомолецууд В. Барчан, П. Грицай, Т. Подриз гэгшэд дипломно проектнүүдэйнгээ дэргэдэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

СУУЛГЫН ДУНДА ҺУРГУУЛИИНХИДАЙ ҺАЙН ҮҮСХЭЛ

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын дунда һургуулиин багшанар болон һурагшад колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри дэлгэрүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха тухай асуудал өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, саашадаа энэ хүдэлмэридэ ехэ эмхитэйгээр хабаадалсаха гэжэ шиидэбэд.

1950—51 онуудай һуралсалай жэлдэ тус һургуулиин багшанар Суулгын сомоной колхознигуудай дунда ниитэ-агитационно хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулһан байгаа: элдэб һонин асуудалнуудаар 13 лекци уншаа, 19 элидхэл эмхидхээ, колхозуудай полевой стануудта ошожо 13 дахин зүжэг нааданууды табяа, хэдэ хэдэн асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө, мүн ажахын кампанинуудай үедэ олон субботнигуудые эмхидхэһэн байха юм.

Тэрэшэлэн 1951—1952 онуудай һуралсалай жэлэй эхилһэн сагһаа хойшо энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн зангаараа.

Колхознигуудай дунда газетэнүүдые, илангаяа «Бурят-Монголой үнэниие» тарааха тушаа энэ һургуулиинхид ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр хадаа ноябрь, декабрь һарануудта абахаар 70 экземпляр «Бурят-Монголой үнэниие», мүн 60 экземпляр «Бурят-Монгольский комсомолецые» колхознигуудта захиулһан байха юм. Тэдэнэр саашадаа газетэ захигшадай тоое улам бүри олошоруулха хүсэлэнтэй.

Мүнөө энэ һургуулиин багша бүхэн «Бурят-Монголой үнэн», «Бурят-Монгольская правда» газетэнүүдые захижа абанхай, мүн газетэ захилгаяа багша бүхэн ерэхэ жэлдэшье үргэлжэлүүлхэ юм.

1952 ондо һургуулиин коллектив колхознигуудай дунда 200 экземпляр газетэ, тэрэ тоодо 100 экземпляр «Бурят-Монголой үнэниие» тарааха уялга абаа. Тэрэшэлэн «Комсомолец», Андреевэй, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүдтэ газетэнүүдые болон уранһайханай зохёолнуудые хододоо уншажа үгэхэ, мүнөө байһан тематикын ёһоор 60 лекци ба элидхэл үнгэргэхэ, уранһайханай 15 концерт табиха гэжэ шиидхэбэ.

Нүхэд багшанар болон һурагшад! Суулгын дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадай энэ һайн үүсхэлые халуунаар дэмжэн абаад, олониитэ ажалшадай дунда газетэнүүд ба номуудые тараалгада, агитационно-сйлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадагты.

Шэнэ кадрнууд бэлэдхэгдэнэ

«Росглавхлеб» трестын управлениин дэргэдэ, мүн тэрэнэй харьяата предприятинууд дээрэ кадрнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэри энэ жэлдэ үргэнөөр ябуулагдана.

Энэ оной 9 һарын турша дотор 64 хүдэлмэрилэгшэд һуралсажа, элдэб мэргэжэлтэй болоо, 10 лаборант бэлэдхэгдээ. Олон хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэриһөө таһарангүйгөөр һуралсана. Хэдэн хүн продавецүүдэй ба бухгалтернуудай курсада һуралсажа байна. Мэргэжэл дээшэлүүлхэ, техминимум шудалха һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Гадна, предприятинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг материально-харюусалгата нюурнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курса трестын управлениин дэргэдэ октябриин 1-һээ хүдэлмэрилжэ байна. Тэндэ дүй дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд багшанараар хүдэлмэрилнэ.

Т. Резницкая.

Худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй 7-дохи сессиһээ

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй 7-дохи сесси энэ оной октябрийн 29-дэ ород драмын театрын байшан соо болобо.

Улан-Удэ городто худалдаа наймаанай ямараар ябажа байһан тухай ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал сесси дээрэ зүбшэгдэбэ. Энэ асуудалаар горсоведэй гүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагые даагша депутат нүхэр Крылов элидхэл хэбэ.

Дайнай хойто тээхи табанжэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй ашаар манай оронoй промышленность ба хүдөө ажахы болбол промышленна товарнуудые ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ехээр үгэнэ. Ленин—Сталинай парти арадай ажана тэниглэн байдал тухай үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргана. Социалистическэ экономикын түгэс хүсэтэ дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ хүн зондо эд товар улам ехээр худалдагдадаг боложо, юумэнэй сэн химдаржа, ажалшадай материальна байдал һайжаржа байна.

Манай город дотор эд товарай эрьесэ энэ оной 9 һара соо нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 12 миллион түхэригөөр ехэ болоо. Энэ үе соо недондонойхиһоо мяха ба мяханай продуктнууд 5,8 процент, загаһан—4,3 процент, өөхэн—14.2 процент, хлопчатобумажна бүд—13 процент, нооһон ба улһаа бүд—10,2 процент, арһан гутал—15,4 процент ехээр хүн зондо худалдагдаа.

Городто худалдаа наймаа хэдэг газарнууд олон болоо. 59 магазинууд ба ниитын эдеэ хоолой газарнууд энэ жэлдэ шэнээр бээгдээ. 1951 оной 9 һарын турша дотор городой худалдаа наймаанай олон организацинууд эд товарай эрьесын гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Шэлэй механизированнэ заводой ОРС (начальнигынь нүхэр Ларионов) энэ үе соо эд товарай эрьесын түсэбые 127,5 процент дүүргээ. «Роскниготоргын» Бурят-Монголой отделени (директорынь нүхэр Семенов)—118,6 процент, «Гастрономой» Бурят-Монголой контора (эрхилэгшэнь нүхэр Епишин) 101,7 процент дүүргэбэ.

Улан-Удын горпромторгын № 34 магазин түсэбөө 3-дахи кварталда —110,8 процент, Бурмонторгын № 31 магазин 100,2 процент дүүргэбэ. Энэ коллектив 2-дохи кварталда ВЦСПС-эй ба СССР-эй худалдаа наймаанай Министерствын шанда хүртэһэн байна.

Гэбэшье, худалдаа наймаанай нилээд олохон организацинууд эд товарай эрьесын түсэбые дүүргэн…гүй. Энэ оной 9 һара соо город дотор эд товарай эрьесын түсэб 96,2 процент дүүргэгдээ.

Худалдаа наймаанай организацинуудай дунда ПВЗ-гэй ОРС (начальнигынь нүхэр Плетенев), Главунивермагай магазин (коммерческэ директорынь нүхэр О…нев), Бурмонторг (директорынь депутат нүхэр Солодов), Горпромторг (директорынь нүхэр Капотов) хангалтагүй хүдэлмэрилһэн, эд товарай эрьесын түсэбые ехээр дутуу дүүргэһэн байна.

Эд товарай эрьесын гүрэнэй түсэбые таһалдуулһанай шалтагаан юуб гэхэдэ, худалдаа наймаанай хэдэ хэдэн организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной эрилтые ба гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ тухай анхарал оролдолго багаар гаргадаг, худалдаа наймаа муугаар эмхидхэдэг байна. Худалдаа наймаанай культурые дээшэлүүлхэ тухай анхарал багаар табигдана.

Элидхэл тушаа олон хүнүүд үг… хэлээ. Депутат нүхэр К. И. Солодов үгэ хэлэжэ, магазинуудта витрин…нүүд ба рекламануудай муугаар эм…хидхэгдэдэг, худалдаа наймаанай кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг байһаниие тэмдэглэбэ. Худалдаа наймаанай хүдэлмэришэдэй дунда ниитэ политическэ хүдэлмэри хангалтагүй байна.

Депутат нүхэр Макарова со… городой хоёрдохи участок дээрэх… магазинай муугаар хүдэлмэрилдэ… тухай хэлэбэ. Тэндэ дабһан, өөхэ… мылэ байдаггүй, хилээмэ таһалдуулжа наймаалдаг. Магазин соо… ариг сэбэр сахигданагүй, сонхонуудынь тэһэрхэй.

Депутадууд нүхэд Грушевский, Бестужев, Мусяченко, Лошкарев, Тыхеева гэгшэд киоскнууд ба магазинуудые хилээмэнэй болон кондитерска зүйлнүүдээр хангалга һайжаруулха тухай, эд товарнуудые зөөлгэ һайнаар эмхидхэхэ, һургуулинуудтахи буфедүүдые үхибүүдые эдеэ хоолоор хангаха тухай хэлэбэ.

Депутадууд Пахимов, Асеев, Колмагорова, Закс, Капотов гэгшэд город соо худалдаа наймаа һайжаруулха тухай дурадхалнуудые оруулаа.

Сесси болбол городто худалдаа наймаа һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол баталаа.

Барилгын мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгэдэ анхарал хандуулха

Колхозуудай барилгын мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ манай парти ба правительство угаа ехэ анхарал хандуулна. Тэрэнэй ашаар колхозой залуушуул барилгын тусхай мэргэжэл оложо, өөһэдынгөө колхозуудта малажалай ба бусад барилгануудые хүтэлбэрилжэ шадаха б…лоно. Барилгашадай һургуулинууд манай орон дотор хаа хаанагүй байгуулагдана. Манайшье Бурят-Монголдо тиимэ һургуули ба курса бии. Десятнигууд-барилгашадай Бурят-Монголой нэгэ жэлэй һургуули республикын колхозуудта зорюулан колхозно барилгын мэргэжэлтэдые бэлэдхэнэ. Мүн барилгын мэргэжэлтэдые түргэнөөр бэлэдхэхын тула Хоринск тосхондо колхозно барилгын бригадануудай бригадирнуудые бэлэдхэхэ 3 һарын курса нээгдэнхэй.

Десятнигууд-барилгашадай нэгэ жэлэй һургуулиие мүнөө жэлдэ дүүргэжэ гараһан олонхи мэргэжэлтэд ажалай эрхим жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Энэ һургуулиие дүүргэжэ гараһан нүхэр Цыревжапов Хэжэнгын аймагай хүдөө ажахын таһагай техник-барилгашаар томилогдонхой. Яруунада нүхэр Л…менхобоев сабшалангай-мелиоративна станциин техник-барилгашаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр ба бусад олон техникүүд колхозно барилга дээрэ муу бэшээр ажаллажа, колхозуудта нилээд ехэ туһа хүргэнэ.

Гэхэтэй хамта, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлтэдэй үгы дээрэһээ малажалай ба бусад байрануудай барилгын хүдэлмэриие таһалдуулдаг байбашье, барилгын мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгые мүнөө хүрэтэрөө тоодоггүй зандаа. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэд десятнигуудай һургуулида ба бригадирнуудай курсада курсантнуудые эльгээдэггүй гү, али тон хожомдуулжа эльгээдэг байна.

Колхозно барилгын кадрнуудай бэлэдхэлые һайжаруулхын тула эрид хэмжээнүүдые абаха саг тулаа…

М. Майоров.

Леспромхозой главна инженерэй үүргые дээшэлүүлхэ

Манай республикын ой модоной предприятинууд дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй турша соо Эсэгэ оронойнгоо заводуудай бүтээһэн олон шэнэ машинануудые ба механизмуудые абаһан байна. «Бурмонголлес» трестын предприятинууд 1946 ондо 462.900 кубометр модо шэрэһэн байгаа. Тэрэ үедэ хүдэлмэринүүдынь оройдоо механизацилагдаагүй байһан юм. Мүнөө ой соо хэгдэдэг хүшэр хүдэлмэринүүд бүрин механизацилагданхай. Модо бэлэдхэлые механизацилхада хүдэлмэриин бүхы хүндэ процессүүдые хүнгэдхэхэ, ажалай бүтээсые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ, модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ арга олгоно. Механизацилга үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар, 1950 ондо 1946 онойхидо орходоо 1564 мянган кубометр модон ехээр бэлэдхэгдэжэ ба шэрэгдэһэн байха юм.

Модо бэлэдхэгшэдые шэнэ техникээр зэбсэглэхэтэй хамта, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба механизаторнуудай олон зоогто кадрнууд урган гараба.

Модо бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые үргэнөөр механизацилһантай ба электрификацилһантай дашарамдуулан, леспромхозуудые һайнаар хүтэлбэрилхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Предприятиин хүдэлмэриин түлөө харюусалга даадаг инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа главна инженернүүдэй үүргэ ехээр дээшэлээ.

Леспромхозой главна инженер хадаа директорые үйлэдбэриин талаарнь орлогшо ба предприятиин техническэ хүтэлбэрилэгшэ мүн, тэрэ хадаа үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтын түлөө, үйлэдбэриин бүхы хэрэгсэлнүүдые зүбөөр хубаарилан табихын ба тэдэниие зүбөөр ашаглахын түлөө харюусана. Тэрээнһээ гадна, технологическа журам сахиха, поточно методэй үндэһэ һуури дээрэ комплексно механизаци нэбтэрүүлхэ, механизмуудые хоёр-гурбан халаан соо хүдэлгэхэ, хүдэлмэришэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ ябадал хангаха байна.

Модо бэлэдхэлэй участогуудай бүхы техническэ хүтэлбэрилэгшэд, мастернууд, инженернүүд, техникүүд тэрэнэй мэдэлдэ байдаг юм.

Леспромхозой главна инженер болбол үйлэдбэридэ шэнэ техникэ ба технологиие нэбтэрүүлхэ, ажалай стахановска методүүдтэ хүдэлмэришэдые һургаха, предприятиин тэгшэ һайнаар хүдэлмэрилхэ ба гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ябадал туйлаха ёһотой.

«Бурмонголлес» трестын Хандагатайн леспромхозой главна инженер Вячеслав Павлович Сальников шадабаритай хүдэлмэриин жэшээ харуулна. «Бурмонголлес» трестын системэ соо эгээн түрүүн нүхэр Сальников хүдэлмэриин поточно методэй үндэһөөр комплексно механизаци нэбтэрүүлхэ, механизмуудай хоёр халаанай хүдэлмэри эрхилхэ ябадалые зүбөөр эмхидхэһэн байна. Тэрэнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба барилгын модо ехээр үгэхэ арга олгоо. Нүхэр Сальников өөрынгөө политическэ ба техническэ эрдэмые үдэр бүри дээшэлүүлэн, кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ, техникые шудалха ба тэрэниие зүбөөр ашаглаха ябадалдань инженернүүд, техникүүд, мастернууд, бригадирнууд ба механизаторнуудта һайнаар туһалһанай ашаар иимэ амжалта туйлаба. Өөрынгөө сагай 80 гаран процентые нүхэр Сальников үйлэдбэри дээрэ үнгэргэдэг, социалистическэ мүрысөө эмхидхэдэг, технологическа гуримые зүбөөр сахилга хинадаг байна.

Тэрээнһээ гадна, нүхэр Сальников техникэ шудалха ябадалдань хүдэлмэришэдтэ бодото туһаламжа үзүүлнэ, техминимумэй һуралсал эмхидхэнэ. Модо бэлэдхэлэй намар-үбэлэй сезон соо энэ леспромхоз иматгал комплексно-поточно методээр хүдэлмэрилхэ юм. Энээнэй тулада һайнаар бэлэдхэгдэһэн кадрнууд бии.

Хандагайн леспромхозой главна инженер нүхэр Степан Степанович Солкин һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа гэшүүһэгүй сэбэрлэгдэһэн модо шэрэлгын шэнэ метод хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэн, продукциин өөрынь үные нилээд химдаруулһан байна.

Гэхэ зуура, зарим леспромхозуудай главна инженернүүд муугаар хүдэлмэрилнэ. Итанцын леспромхозой главна инженер нүхэр П. Баргонцоев предприятиингаа үйлэдбэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг, хүдэлмэриин комплексно-поточно методые нэбтэрүүлдэггүй, механизмуудые муугаар хүдэлгэдэг байна. Энэ нүхэр хүдэлмэридөө үүсхэл оролдолго гаргадаггүй байхаһаа гадна, хүдэлмэришэдэй үүсхэл, үнэтэ дурадхалнуудыень дэмжэдэггүй, ажалай стахановска методүүдые дэлгэрүүлдэггүй юм. Тиимэһээ предприятинь модо бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые саг үргэлжэ таһалдуулна.

Зарим леспромхозуудта, главна инженерэй үүргэ ба нэрэ хүндыень үргэхын орондо, тэрэниие улам үдоошолуулдаг ушарнуудшье бии. Жэшээлхэдэ, Шулуутайн леспромхозой директор нүхэр Зязев, Хориин леспромхозой директор нүхэр Якишенок гэгшэд главна инженернүүдтэ мэдүүлэнгүйгөөр, тэдэнэй захиралтануудые болюулдаг, тиин технологическа процесс эблэдэг, хүдэлмэришэдэй дунда тэдэнэй нэрэ хүндые унагаадаг юм.

«Бурмонголлес» трестын хүтэлбэрилэгшэд, тэрэнэй главна инженер нүхэр П. Теплов леспромхозуудаар ябахадаа, главна инженернүүдтэ горьтойгоор туһалнагүй, тэдэниие муугаар хүтэлбэрилнэ, предприятинуудай ажал хэрэгые гүнзэгыгөөр мэдэнэгүй. Ажалай түрүү методүүдые нэбтэрүүлхэ, модошодой ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, Эхэ орондоо, коммунизмын агууехэ барилгануудта модо ехээр үгэжэ шухала байһаниие нүхэр Теплов һайн мэдэжэ байбашье һаа, энэ ехэ удхашанартай хэрэгтэ бүхы анхаралаа табинагүй.

«Бурмонголлес» трестын леспромхозуудай главна инженернүүд модо бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үдэр бүри һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ, алдуунуудаа дары усадхаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, түрүү техникэ ба стахановска методүүдые нэбтэрүүлхэ, өөһэдынгөө техническэ ба политическэ эрдэмые үдэр бүри дээшэлүүлхэ үүргэтэй.

Трестын, леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд леспромхозой главна инженерэй үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй нэрэ хүндые үргэхэ, хүдэлмэридэнь туһалха, дутагдалнуудыень сагсоонь элирүүлхэ, элдэб даалгабаринуудһаа сүлөөлхэ ёһотой.

1951—1952 онуудта модо бэлэдхэхэ намар-үбэлэй сезоной түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ тон харюусалгатай үе болоод байна. Ушар иимэһээ, леспромхозуудай инженернүүд—партийна ба партийнабэшэ большевигүүд механизаторнуудтай хамта шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилжэ, баян техникые бүрин ашаглаха уялгатай. Социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, модо бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ ябадал хангаха шухала.

К. Скворцов.

...АНАИ КОЛХОЗ МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ ХҮСЭД БЭЛЭН ГҮ?

...а Солномовна Билякова Бичу... аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 14 жэл һаалишаар хүдэлмэрилнэ. ...ри 12 үнеэнһээ 12 тугал абажа, ...рин бүтэнөөр түлжүүлдэг, үнеэн ...900-һаа доошо бэшэ литр һү ...байна.

Ф. Моренецын фото.

* *

Хонидые иигэжэ харууһалнаб

Би хонин ажалай фермэдэ гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Өөрынгөө даа һан хонидые жэл бүри хоролтогүйгөөр харууһалнаб. Үнгэрэгшэ 1950 ондо үбэлжэлгын хүшэр хүндэ байбашье, өөрынгөө даа һан 200 хонидые тураангүй үбэлжүүлһэн ба 100 хонин бүриһөө 115 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байнаб. Мүнөө жэлдэ 323 эхэ хонидые харууһалһан, 100 хонин бүриһөө 120 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн ба хонин бүриһөө 2,7 килограмм нооһо хайшалһан байнаб.

Гэбэшье, эдэ бүхы показательнууд мүнөөдэрэй эрилтые үшөөл хангахагүй жэшээтэй байна. Тиимэһээ хонидойнгоо тоое улам олошоруулхын, ашагыень дээшэлүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ гарган хүдэлмэрилхэ гээшэ бидэ хонишодой шухала зорилго болоно. Хонидойнгоо тоое ехээр олошоруулха, ашагыень дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжонууд манай колхоздо бии. Колхознай бэлшээриин, сабшалангай нилээд ехэ ба һайн газартай. Имагтал һайнаар хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй. Түрүүшын ээлжээндэ хонидтоо хүсэд хүрэхэ һайн үбһэ бэлдэхэ, тэдэниие дулаан байраар хангаха, һайнаар харууһалха шухала. Мүнөө бэлшээриин ногоон хагдаржа ба дууһажа, мал бэлшээхэдэ нилээд хүндэ үе болоод байна. Хэрбээ адуулгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй һаа, хонид тамир шадалаа түргэнөөр гээдэг. Теэд мүнөө орооной кампаниин ябажа байһан үедэ хонидой тамир шадалые яабашье доошолуулжа болохогүй. Хонид тамир шадал багатай байха бүрөө оросндо оросо муутай боложо, тэрээнһээ шалтагаалан түл абалгын процент доошолхо байна бшуу. Гадна, үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула хонидоо һайн шадалтай ба тарган болгохо хэрэгтэй. Һайн шадалтайгаар үбэлжэһэн хонид элүүр хурьгадые түрэдэг, үбэлэй хүйтэниие ядамаггүйгөөр тэсэдэг байна.

Хонидойнгоо тамир шадалые доошолуулхагүйн тула сабшалангай отава дээрэ адуулжа байнаб. Мүн соломын узуур дээрэ хонидоо бэлшээдэгби, зүгөөр соломын узуур дээрэһээ хонидой хэм гадна ехэ тэжээл эдижэ, түүдэгдэхэгүйн тула түрүүшээр соломын узуур дээгүүр удаахан туужа үнгэргэдэгби. Удаань хонидоо соломын узуур дээрэ 2—3 часай турша соо байлгаад, саашань юрын бэлшээри дээрэ адуулнаб. Намарай адуулгые зүбөөр эмхидхэхэдэ хонид нилээд таргалдаг байна. Би мүнөө хонидой ба хурьгадай байрануудай ханануудые шэглэжэ шабаһан, мүн зэбэлингыень һайнаар хэһэн байнаб. Һаядаа байрануудай доторхиие сагаадахамни.

Шэнэ түлнүүдые бүрин бүтэнөөр абаха гээшэ хонин ажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай. Ерэхэ үбэлжэлгын туршада хурьгадые бүрин бүтэнөөр абахын түлөө би һайнаар бэлэдхээб. Хонидни һайн шадалтай болгогдонхой, хонидой ба хурьгадай байранууд заһагдажа дулаалагданхай. Тиимэһээ хонидоо имагтал һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэй болоно. Би хони харууһалгаар нилээд ехэ дүршэлтэй болонхойб. Гадна, зоотехническэ гурбан жэлэй курсада һуралсажа байнаб.

И. Будаева, Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Малаа дулаан байраар хангана

Партиин областной комитедэй IV ба V пленумүүдэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, Курумканай аймагай Дыренэй сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой колхознигууд ниитынгээ адуу малда дулаан байрануудые түхеэрнэ. Байгша ондо энэ колхозой барилгын бригада үнеэдэй, хурьгадай, хонидой ба гахайн типовой дулаан байрануудые барижа дүүргээ. Мүнөө колхознигууд хагда сабшажа ба соломо суглуулан һүрилжэ байна. Тэрэшэлэн малшадай байха хэдэн гэрнүүд баригдажа дүүргэгдэнхэй. Барилгын бригадынхид байрануудай барилга ба заһабарилгые ойрын үдэрнүүдтэ түгэсхэжэ, Октябрьска революциин 34 жэлэй ойн һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Ц. Батуев.

Харюусалгаяа мартаһан газарта

Му..аршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз тэжээл бэлдхэхэ түсэбөө оройдоо 50 процент дүүргэнхэй. Үбһэ, силос ба набшаһата тэжээл малдаа хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлдээгүй хадаа энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд тарянанай полинууд дээрэһээ соломо, михиинэ сагсоонь хуряажа абаха хэрэгтэ ехээр анхарал хандуулха ёһотой байгаа. Гэбэшье, иимэ юумэ үзэгдэнэгүй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд соломо, михиинэ суглуулха ба һүрилхэ хүдэлмэриие эзэн ёһоор эмхидхээгүй. Зарим полинууд дээрэһээ соломо суглуулагдабашье, гээлтэдэ ехээр оруулагдана. Мүн нилээд ехэ соломо намарай пар хахалхада газар доро булагдаа.

Энэ колхоз полинууд дээрэ үлэһэн соломоёо хэзээ суглуулжа һүрилхэ юм?

И. Шолохов.

...үүлэн дүүргэхэбди, нэгэшье ...хоролтодо оруулхагүйбди. ...нуудаймнай тэжээл ба дэбис...рин бэлдэгдэнхэй, — гэжэ ...Рыгзынов хөөрэнэ.

Н. Бадмацыренова.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГТА

РАДИОПРИЕМНИГУУД ГҮҮРТЭНҮҮД ДЭЭРЭ

Чесаный сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени центрһээ холуур байдаг малайнгаа хоёр гүүртэдэ «Родина» гэжэ радиоприемнигуудые тодхобо.

Мүнөө холын гүүртэнүүдэй малшад Москва ба Улан-Удэһээ радиодамжуулгануудые һонирхон шагнана.

АВТОМАШИНАНУУД

«Заветы Ильича», Сталинай (Хэжэнгэ), Тельманэй, Сталинай (Чесана) нэрэмжэтэ колхозууд мүнөө жэлдэ «ГАЗ—51» гэжэ маркын автомашинануудые худалдажа абаа.

Мүн Сталинай ба Ворошиловай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозуудай түрүүлэгшэнэр Эрдынеев ба Гомбоев гэгшэд тус бүридөө «Победа» машинануудые абаһан байна.

ЛИТЕРАТУРНА КРУЖОГУУД

Хэжэнгын дунда һургуулида ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ литературна кружогууд эмхидхэгдэбэ. Эдэ кружогуудта 8—10 классуудай һурагшад хабаадана. Тэдэнэр советскэ уранзохёолшодой номуудые зүбшэн хэлсэнэ. Кружогые түрэлхи хэлэнэй багша нүхэр Юндунов хүтэлбэрилнэ.

ТУУЛАЙНУУДЫЕ ҮСХЭБЭРИЛНЭ

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (Хэжэнгэ) нёдондо жэлдэ 22 туулай Улан-Удэһээ асарһан юм Мүнөө тэдэнь 70 толгой болобо.

Энэ жэлдэ туулайнуудтаа дулаан байра баряа.

Ц Базарсадуев,
Ц. Буянтуев.

Түрүү комбайнер

Хоёр жэлэй саада тээ Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой колхозник-комсомолец Чойжо Будаев хүдөө ажахын механизациин Илькинскэ һургуулида комбайнернуудай богони болзорой курса дүүргэжэ гараһан юм. Мүнөө нүхэр Будаев республикын түрүү комбайнернуудай нэгэн болонхой.

Мүнөө жэлэй таряа хуряалгын үедэ комбайнернуудай социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсохо зуураа, нүхэр Будаев сезон соо «Коммунар» комбайнаар 350 гектар таряа эрхим шанартайгаар хуряаха, 5 процент горючи ба түрхихэ материал арбилха уялга абаһан байгаа. Тиин нүхэр Будаев хуряалгын сезон соо 450 гектар таряа хуряажа, уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Мүн горючи ба түрхихэ материал арбилха уялгаяа дүүргээ. Нүхэр Будаев комбайнаа техническэ бүрин бүтэн зандань МТС-эйнгээ усадьбада асараа. Таряа хуряалгын ерэхэ жэлэй сезондо эрхимээр бэлдэхын түлөө энэ комбайнер конструкторнуудай заабаряар комбайнайгаа моторто наринаар сэбэрлэдэг фильтр тодхожо байна.

В. Мункуев.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Ажалшадай эрилтэ хангаагүй

Худалдаа наймаанай организацинууд шухала хэрэглэгдэхэ эд бараагаар ажалшадые саг үргэлжэ хангажа байха зэргэтэй. Гэбэшье, Хориин аймагай Арын сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр Дубинин) энэ үүргэеэ дүүргэжэ шаданагүй. Тус сельпо 6 магазинуудтай юм. Эдэ магазинуудтань ажалшадта шухала хэрэгтэй тамхин дабһан, сай, үбэлэй пальто, малгай, телогрейкэ, валенка гэхэ мэтын эд бараан тон хомор. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, сельпогой хүдэлмэрилэгшэд пайщигуудаа бүхы хэрэгтэй зүйлнүүдээрнь хангаха гэжэ оролдологгүй. Бурмонкоопсоюзай базада байһан бараа саг болзортонь асаруулдаггүй байна.

Республикымнай худалдаа наймаанай организацинуудай коллективүүд Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, һарынгаа, кварталайнгаа ба жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Гэбэшье, Арын сельпогой хүтэлбэрилэгшэд, тэрэнэй правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Дубинин энэ хэрэгтэ тон хайхарамжагүйгөөр хандана. Магазинуудайнь хоорондо социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдээгүй. Олонхи магазинуудынь эд бараанай эрьесын түсэбые һараһаа һарада дүүргэнэгүй.

Зарим магазинуудынь үни удаан хаалтатай байдаг Жэшээнь Бильчир тосхоной магазин продавецүй дээрэһээ анар хөрёод шахуу үдэр хаалтатай байгаа Тиигээд колхознигууд тамхи зурвул ба бусад жэжэ хэрэгсэлнүүдые абахын тула 8—9 километртэ байһан Тээгдэ тосхоной магазин ошожо үнэтэ сагаа хаядаг, ажалһаа панишадаг байгаа.

Хүдөө ажахын шухала кампанинуудай үедэ мүн малажалай фермэнүүд ба гүүртэнүүдтэ нүүдэл наймаа эмхидхэлгэ үниһэй мартагдашанхай Зарим продавецүүд энээниие үлүүдэ тоолодог.

Тус сельпогой правлени пайщигуудтаяа холбоо барисаагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Энэ жэлдэ пайщигуудай хамтын суглаан нэгэшье дахин болоогүй.

Арын сельпогой хүдэлмэридэ байгаа эдэ дутагдалнууд Хориин аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэдтэ үнинэй мэдээжэ. Теэд, тус сельпогой хүдэлмэриие һайжаруулхын тула мүнөө болотор ямаршье хэмжээ абтаагүй байһаар.

Үргэн ниитэ ажалшадые хэрэгтэй эд бараагаарнь гүйсэд хангадаг болохын тула тус сельпогой правлени, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэрээ эрид һайжаруулха зэргэтэй.

Б. Дондоков.

Нүүдэл наймаа эмхидхэнэгүй

Закаменай аймагай Хамнейн сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр М. Попов) нүүдэл наймаа тон муугаар ябуулна. Тус сельпо Сталинай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой гэшүүдые хангаха ёһотой аад, зорилгоёо хүсэд дүүргэнэгүй.

Омойко, Шомойко, Хуурай, Шабарта ба бусад нютагуудта ажалладаг колхознигууд колхозой центртэхи магазинда ерэжэ эд бараа абаха арга боломжо багатай юм. Теэд нүүдэл наймаа эндэхи малай фермэнүүдтэ абаашанагүй. Тиимэһээ, малшад хэрэгтэй эд бараагаар хододоо дуталдана. Һайн эд бараан малшадта хүргэгдэнэгүй.

Малшадай дунда нүүдэл наймаа эмхидхэхэ тушаа сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Попов зохихо хэмжээ абанагүй. Харин нүүдэл наймаа хэнэбди гэжэ хооһон мэдээ үгөөд лэ һуудаг байна.

Б. Шоёнов.

Селькорнуудай материалаар хэмжээ абтаба

Хориин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар табигданхай, аймагай партийна ба советскэ организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд тус колхоздо ерэжэ, элидхэл ба лекцинүүдые уншадаггүй гэжэ манай редакцида селькор мэдээсэһэн байгаа.

Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгажа, хэмжээ абахынь тулада ВКП(б)-гэй Хориин айкомдо эльгээгдэһэн юм.

Статья соо дурсагдаһан баримтанууд шалгалтаар бултадаа тодороо. Тус колхоздо ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхын тулада ВКП(б)-гэй айкомой лекторскэ группын элидхэлшэ эльгээгдээ. Мүнөө Ашангын библиотекэ нүүдэл нэгэ библиотечкэ эмхидхэжэ тус колхоздо эльгээгээ. Колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха талаар ВКП(б)-гэй айкомой зүгһөө хэмжээ абтаа. Энээн тухай манай редакцида ВКП(б)-гэй Хориин айком мэдээсэбэ.

* * *

«Газетэ, журналнуудые захигшадтань һаадгүй хүргэхэ» гэһэн гаршагтай бэшэг манай редакцида селькор эльгээһэн юм.

Статья соо Курумканай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй захиһан газетэ, журналнууд саг болзор соогоо ерэнэгүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Манай редакцида ВКП(б)-гэй Курумканай айкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо заагдаһан баримтанууд зүб байба. ВКП(б)-гэй айкомой бюро аймагай хэлхеэ холбооной конторын начальник нүхэр Шепинэй элидхэл зүбшэн хэлсэжэ, газетэ ба журналнуудые захигшадтань саг болзор соонь хүргэжэ байха тухай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэдтэ ба колхозой партийна эхин организацинуудай секретарьнуудта дурадхаһан байна.

Тарилгада һайн шанартай үрһэ бэлдэхэ

...эй ба страховой фонднуудые ...ха гээшэ колхоз бүхэнэй тү... зорилго болоод байна. Мү...дэ республикын колхоз бү...ынгөө өөрын үрһөөр хангаха ...арга боломжотой. Тиимэһээ ...й участогуудай таряа ойрын ...дтэ сохижо ба сэбэрлэжэ ...эрэгтэй.

ҮРҺЭ СЭБЭРЛЭЛГЭ

...агай сагай уларилда таара... ургаха шадал һайнтай, бог ...ногоонуудай үрһэнһөө сэбэр... ба хүдөө ажахын хоротон...эгдээгүй, томо ба хуурай ...һайн шанартай үрһэн гэжэ ...одог. Ургаха шадал бага...һэнэйнгээ тарилгынь нор...шэлүүлхые оролдохо гээ... буруу. Ургаха ша...гатай үрһэн шэнгэнээр, ...бшээр ургадаг, тиимэһээ ба...са үгэдэг байна. Ургаха ша...атай иимэ таряа үрһэн бол...эмы гаргаша хэхын орондо ...олдо хэрэглэбэл дээрэтэхэ ...бшуу.

...шанартай үрһэ бэлдэхын ...эниие түбхын түрүүн бур...онуудай ба ондоо культу...й үрһэнүүдһээ сэбэрлэхэ, ...э наршагар ба үбшэн оро...ень илгаха хэрэгтэй. Имаг... сэбэр болгогдоһон үрһэ хаа...тэй. Зүгөөр сэбэрлэгдэһэн ...иг нойто ехэтэй таряа хаа...охогүй. Иимэ таряан үбэлдөө ...е ургаха шадалые гээдэг ...һэнэй таряа сэбэрлэлгые ...ор үнгэргэхын тула таряа ...лгын бүхы машинануудай ...е хараадаа абажа, колхоз ба МТС бүхэндэ таряа сэбэрлэлгын график зохёохо шухала. Молотилкаар сохигдожо гараһан таряае шоройн тооһонһоонь, михиинэ болон бусад холисонуудһаань сэбэрлэхын тула түрүүн веялкэ ба сортировкоор сэбэрлэхэ хэрэгтэй. Тэрээнэй һүүлээр үрһэнэй таряае буртаг ногоонуудай болон ондоо культурануудай илгаржа үгэдэггүй үрһэнүүдһээ «ОС—1» ба «ВИМ» гэжэ триернүүдээр сэбэрлэхэ шухала.

ҮРҺЭНЭЙ ТАРИЛГЫН ШАНАРЫЕ ШАЛГАЛГА

Үрһэнэй таряае элдэб холисонуудһаа сэбэрлэһэнэй һүүлээр тэрэнэй шанарые шалгадаг юм. Энэ зорилгоор тогтоогдоһон гуримай ёһоор, үрһэнэй дунда зэргын образецүүдые абажа, үрһэнэй шанар шалгаха аймагай инспекциин лабораторидо эльгээхэ ёһотой юм. Бүхы тарянанай сэбэрлэгдэхые хүлеэнгүй, сэбэрлэгдэжэ дүүргэгдэһэн үрһэнэй парти бүхэнһөө дунда зэргын образецүүдые абажа, шалгуулха хэрэгтэй. Түрүүн шалгахада хэрбээ үрһэнэй кондиционнобэшэ байгаа һаань, тэрээниие дахинаа тон наринаар һайнаар сэбэрлээд, дахин шалгуулха ёһотой.

Манай республика дотор мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын үедэ сагай уларил муу—бороо хуратай байгаа. Иимэ үедэ хуряагдаһан ороонһонууд яһала элүүр үрэнүүдтэйшье һаа, хуряагдаһанай һүүлээр хүсэд эдеэшээгүй байжа, муугаар ургадаг юм. Энэ хадаа нара-һалхинда тарянанай хүсэд хатаагдаагүй дээрэһээ болодог. Тиимэһээ зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба дүршэл багатай агрономууд үрһэнэй ургаха шадал багатай байһан шалтагааниие хүсэд элирүүлэнгүй, тарилгада хэрэглэгдэхэгүй гэһэн буруу тобшолол яаралтайгаар хэдэг байна. Теэд тэрэнь үхэжэ хэрэггүй болоогүй, харин хуряагдаһанай һүүлээр хүсэд эдеэшээгүй таряан байха юм. Иимэ таряа тарилгада хэрэглэхын урда тээ хүсэд эдеэшүүлхэ хэрэгтэй болоно бшуу. Академик Т. Д. Лысенко болбол тарянанай хүсэд эдеэшээгүй байдаг шалтагааниие элирүүлжэ, иимэ таряа нара-һалхинда хатаан, ургаха шадалыень дээшэлүүлхэ арга олоһон байгаа. Үрһэнэй ургаха шадал хадаа үрһэнэй тарянанай шанарай гол показательнуудай нэгэниинь юм. Тиимэһээ, академик Лысенкын зааһан ёһоор, үрһэнэй таряа нара-һалхинда хатаажа болбосоруулаагүй аад, тэрэнэй тарилгада хэрэглэгдэхэ үгы байһаниие нь эсэслэн шиидхэжэ болохогүй.

ТАРЯА НАРА-ҺАЛХИНДА БОЛБОСОРУУЛГА

Амиды аад, хүсэд эдеэшээгүй дээрэһээ ургаха шадал багатай үрһэнэй таряае академик Лысенкын зааһан аргаар нара-һалхинда хатаажа болбосоруулха хэрэгтэй. Үрһэнэй таряа нара-һалхинда болбосоруулха арга олон юм. Тэрэнэй эгээн простой ба химда аргань хадаа хабартаа иимэ таряа наранда хатааха ба һалхинда үлеэлгэхэ ябадал болоно. Гэхэтэй хамта, энэ хүдэлмэриие намар ба үбэлэй үедэ хэжэ болохогүй гэжэ хэлэгдэнэгүй. Хүсэд эдеэшээгүй дээрэһээ ургаха шадал багатай нилээд ехэ үрһэнэй таряан республикын колхозуудта бии. Иимэ тарянанай ургаха шадалыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри энэ гэһээр хэхэ шухала. Энэ хүдэлмэри гансахан үдэр соо бэшэ, харин хэдэн һарын турша соо үнгэргэгдэхэ байһан туладань тэрээниие энэ гэһээр эхилхэ хэрэгтэй.

Намар-үбэлэй үедэ үрһэнэй ургаха шадалые гансашье дээшэлүүлхын түлөө бэшэ, мүн кондиционно аад, шииг нойто ехэтэй (14—15 процентһээ дээшэ) тарянанай шииг нойтыень доошолуулхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Шииг нойто ехэтэй таряан үбэлэй хүйтэндэ хүрэжэ, ургаха шадалаа гээжэ болодог юм. Иимэ таряан хатаагдаха ёһотой. Энэ хүдэлмэриие эртээнһээ дүүргэхэ шухала.

Үбэлдөө үрһэнэй таряа наранда хатааха ба һалхинда үлеэлгэхэ аргагүй байдаг хадань, тэрээниие «ПЗС—3», «ВИСХОМ», «КУЗБАСС» болон инженер Гоголевой системын сушилкануудта хатааха хэрэгтэй. Үрһэнэй таряа түрүүшынхеэ сушилка соогуур гаргахадаа, сушилкын камерай температурые 25—30 градусһаа дээшэ бэшээр байлгаха, хэрбээ тарянанай шииг нойто ехэтэй байгаа хадань, температурыень бүришье бага болгохо ёһотой юм. Таряагаа хоёрдохёо ба гурбадахяа сушилка соогуур гаргахадаа камер доторхи температурыень 35—40 градус хүрэтэр дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Хэрбээ механическа верносушилкануудай дутамаг байгаа һаань, түлигдэдэг гэр соо үрһэнэй таряа хатаахада болохо. Тэрэнэй тула гэр соо 2—3 дабхар адайрнуудые хэхэ ёһотой. Эгээн доорохи адайрнь палааха һаа 1 метр үндэртэ ба адайрнууд хоорондоо 50—60 сантиметр забһартай байдаг юм. Гэр дулаасуулхын тула түмэр пеэшэн табихада болохо. Хирпиисээр хэгдэһэн пеэшэнтэй байгаа һаа бүришье һайн. Пеэшэнэй хоолой адайр доогуур гаргагдаха байна. Хатаагдаха таряагаа адайр дээгүүрээ, мүн палааха дээгүүр 5—6 сантиметр зузаантайгаар дэлгээхэ ёһотой.

Тарянанай хатаагдажа байхада гэр доторхи температура эгээн дээрэхи адайр багтаа 30—40 градус байха зэргэтэй. Хатаагдажа байһан таряа худхажа, бүри түргэнөөр хатааха, ууралтаха ба норохо ябадалһаань зайсуулха хэрэгтэй. Газааһаа сэбэр агаарай орожо байхын тула үүдэн доогуур, палааахатай сасуугаар нүхэ хэхэ ёһотой. Тиихэдэ шииг татаһан агаарай газаашаа гаража байхын тула дээдэ палааахыень нэбтэ гараһан тусгаар хоолой хэгдэхэ болоно. Зүгөөр, таряа хатаалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ, гэр доторхи агаарай үшөө хуурай байха үедэнь хоолой ба үүдэн дорохи нүхэн хаалтатай байдаг юм.

Саашадаа тарянанай халажа, тэрээнһээ шииг нойтонойнь улам ехээр гаража эхилхэдэнь гэр доторхи вентиляциие бүри ехэдхэхэ хэрэгтэй. Ороонһоной шииг нойтонһоо, хэды шэнээн зузаанаар дэлгээгдэһэнһөө ба гэр доторхи температураһаа дулдыдажа, иимэ гэрнүүд соо үрһэнэй таряан 2-һоо 4 сүүдхэ хүрэтэр болзор соо хатаагдаха байна. Иимэ гэр соо таряа хатаалгые зүбөөр эмхидхэбэл, 10 квадратна метр адайр дээрэ сүүдхэ соо шииг нойто ехэтэй 70—80 центнер таряа хатаажа, шииг нойтыень 5—6 процент хүрэтэр доошолуулжа болохо юм.

Үрһэнэй таряа механическа сушилкануд соо гү, али гэр соо адайр дээрэ хатаахадаа хатаалгын температурые наринаар сахиха хэрэгтэй Тиигээгүй һаа таряагаа ууралтуулжа гү, али хууража, ургаха шадалыень огтолон үгы болгожо болохо байна. Үрһэнэй таряан халууя агаарта бэшэ, харин дулаан агаарта хатаагдахэ ёһотой. Агаарай температура 40 градусһаа ябашье дээшэ байжа болохогүй.

Гансашье шииг нойто ехэтэй таряа бэшэ, мүн ургаха шадалайнгаа талаар кондиционношье таряа нара-һалхинда хатаажа, эдеэшүүлхые академик Лысенко дурадхана. «Тэрэнэй ашаар Сибириин зарим районуудта, мүн тэрэшэлэн СССР-эй Европейскэ талын хойто полосада тарянанай ургаха шадал ехэнхи ушарта 20 — 30 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ байна» гэжэ академик Лысенко бэшэнэ. Манай республикын олон колхозууд үрһэнэй таряа нара-һалхинда хатаана, эдеэшүүлхэ метод үргэнөөр хэрэглэжэ, тарянанай ургаха шадалые дээшэлүүлхэ нилээд һайн амжалта туйлаа. Хүсэд эдеэшээгүй дээрэһээ ургаха шадал багатай таряан академик Лысенкын методээр кондиционно таряан болгогдоно гэжэ манай республикын колхозно практикын олон тоото баримтанууд харуулна. Энэ хадаа үрһэнэй тарянанай нэмэлтэ резервнүүдые тарилгада хэрэглэхэ, таряа ялдалдаха хүдэлмэридэ гаргашалагдадаг гаргашые багадхаха арга боломжо колхозуудта олгоно. Нара-һалхинда хатааха аргаар тарянанай ургаха шадалые дээшэлүүлгэ хадаа түрүү агробиологическа наукын туйлалта мүн. Энэ шухала агротехническэ хэмжээ ябуулгые колхозно үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэлгэ хадаа ерэхэ хабарай тарилгада эрхим шанартай үрһэ бэлдэхэдэнь колхозуудта туһалха байна

В. Мамилов, агроном.

Зубшэгдэхэ ТЕРМИНҮҮД

Доро дурсагдаhан ботаническа терминүүд ба үгэнүүд олониитын зубшэн хэлсэхын тулада тунхаглагдаба

Орган—орган
вегетативный — вегетативна
крона — кроно
ветка — мүшэр
полог леса — ойн бүрхэг
подлесок — шабха
протоплазма — протоплазма
ядро — ядро
вещество — бодос
проросток — нарай ургамал
мертвый сор — амигүй бог
живой сор — амиды бог
междурядье — междурядье
стержневой корень — голтоhон үндэhэн
мочковатый корень — сасагтаhан үндэhэн
пучковатый корень — багсатаhан үндэhэн
главный корень — гол үндэhэн
первичный корень—анхан үндэhэн
боковой корень — хажуу үндэhэн
вторичный корень —шэнэ үндэhэн
придаточный корень — нэмэлтэ үндэhэн
пикировка—пикировко
корневые волоски — үндэhэнэй hахалнууд
корневой чехлик — үндэhэнэй хуяг
корневые сосуды — үндэhэнэй сосудууд
проводящая часть —дамжуулдаг хуби
черешковые листья — шэлбэтэ набшаhад
сидячие листья — hуумга набшаhад
жилкование листьев — набшаhадай hудалталга
параллельное жилкование — зэргэлээ hудалталга
дуговое жилкование — дугаатаhан hудалталга
сетчатое жилкование — тооршуу hудалталга
простые листья — простой набшаhад
сложные листья — сложно набшаhад
очередное расположение — ээлжэлhэн байрлалга
супротивное расположение — зүрилсэhэн байрлалга
мутовчатое расположение — бүлүүршүү байрлалга
линейные листья —линишүү набшаhад
ланцетовидные листья — ланцет дүрсэтэ набшаhад
яйцевидные листья — үндэгэн дүрсэтэ набшаhад
сердцевидные листья —зүрхэн дүрсэтэ набшаhад
стреловидные листья — годли дүрсэтэ набшаhад
почковидные листья — бөөрэ дүрсэтэ набшаhад
листовая пластинка— набшаhанай пластинка
глухая крапива — хорогүй халаахай
межклетники — клеткэнүүд хоорондын зайнууд
хлорофилл —хлорофилл
устьице—hүбэ
замыкающие клетки — хаалта клеткэнүүд
злодея—злодей
роголистник—эбэрлиг набшаhата
растительноядный — ургамал эдигшэд
зачаточный стебель—эхин эшэ
зачаточные листья—эхин набшаhад
зачатки боковых почек — хажуу гүлгэдэй эхинүүд
побег—побег
зачаточный побег—эхин побег
верхушечная почка—оройн гүлгэн
цветочные почки — набшаhанай гүлгэд
листносный побег — набшаhата побег
цветносный побег—сэсэгтэ побег
деревянистый стебель — модолиг эшэ
травянистый стебель — үбhэлиг эшэ
прямостоячий стебель — сэхэ бодонги эшэ
вьющийся стебель — орёолдодог эшэ
стеляющийся стебель—дэлгэгдэнги эшэ
лазящий стебель—абирдаг эшэ
ползучий стебель—мүлхинги эшэ
подземный стебель—газар дорохи эшэ
сстевидные трубки—hагшуур дүрсэтэ трубканууд
древесина—древесинэ
камбий—налхи
годичные кольца—жэлэй сахаригууд
пасова—ургамалай шүүhэн
корневище—хүжэ үндэhэн
глазок—нюдэн (жэшээлхэдэ: хартаабхын нюдэн)
чешуйчатые листья—хадарhалиг набшаhанууд
черенок—hалаа эшэ
отводок—hалгаалга
цветоножка—сэсэгэй шэлбэ
цветоложе—сэсэгэй hуури
чешелистик—аяга набшаhан
лепесток—дэльбэ
венчик—тоорсог
тычинка—залаа
пестик—пестик
околоцветник—сэсэгэй нүхэсэл
тычинковая нить— залаагүй утаhан
пыльник—тооhобшо
пыльца—тооhон
столбик—столбик
рыльце—булсуу
завязь—саба
плодник—плодник
соцветие—суг сэсэг
зонтик—шүхэр
опыление—тооhотолго
самоопыление—өөрөө тооhотолго
перекрёстное опыление—hэлгэлдэн тооhотолго
нектар—нектар
тычинковые цветы—залаата сэсэгүүд
пестичные цветы—пестигтэ сэсэгүүд
початок—улха
оплодотворение — үрэбүрилдэлгэ
мужская клетка—эрэ клеткэ
женская клетка — эмэ клеткэ
яйцеклетка—үндэгэнклеткэ
скрещивание—ниилүүлгэ
отбор—шэлэлтэ
гибрид—гибрид
прививка—прививкэ
подвой—подвой
привой—привой
кущение—шандарууталга
яровизация—яровизаци, яровизацилга
прореживание—шэнгэрүүлгэ
подкормка—тэжээлгэ
окучивание—обоололго
семенники—үрэ үгэгшэд
стручок—хорхинсог
плеть—ташуур эшэ
пустоцвет—хооhон сэсэг
сложный зонтик—сложно шүхэр
цветочная стрелка—сэсэгэй годли
дичок—дичок
саженцы—тарималнууд
укоренение—үндэhэжэлгэ
комковатая, или структурная почва—монсорюутанги гү, али тогтонги хүрьhэн
распылённая, или бесструктурная почва—тооhотонги гү, али тогтонги бэшэ хүрьhэн.
севооборот—севооборот
лущение—лущени
культивация—культиваци
послойная обработка—үе үеэрнь элдэлгэ
суховей—хуурай hалхин
бактерия—бактери
бактерии гниения — үжэлгын бактеринүүд
болезнетворные бактерии — үбшэ үүсхэдэг бактеринүүд
предупредительная прививка — hэргылгын прививкэ
водоросль—водоросль
спирогира—спирогира
спора—споро
ламинария—ламинари
вырост—ургалта
ризоид—ризоид
плесневые грибы—бурииr мөөгэнүүд
белая плесень—сагаан бури
грибница—мөөгэбшэ
головчатая плесень — толгойто бури
сизая плесень—хүхэбтэр бури
кистевая плесень—сасагта бури
шляпочные грибы — шляпката мөөгэнүүд
пенёк—түгэсэг
пластинчатые грибы—пластинката мөөгэнүүд
трубчатые грибы—трубката мөөгэнүүд
картофельный грибок—хартаабхын мөөгэ
головня—головня
протравливать—хороор угааха
лишайник—лишайник
степная золотянка—ханын алталиг лишайник
бородатый лишайник— бамбагар лишайник
нити гриба—мөөгын утаhанууд
листостебельное растение — набшаhа-эшэтэ ургамал
предросток—хүбхэнэй эхин
сфагнум—сфагнум
заросток папоротника—тангалай үбhэнэй нарай ургамал
хвощ—нарhан үбhэн
плаун—плаун
голосеменные растения —нюсэгэн үрэтэ ургамалнууд

Эдэ терминүүд ба үгэнүүд тухай hанамжануудаа «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакцида гү, али Бурят-Монголой культурын научно-шэнжэлэлгын институтда хоёр долоон хоногhоо оройтонгүй эльгээхые гуйнабди.

НИИК.

НЭГЭДЭМЭЛ НАЦАНУУДАЙ ОРГАНИЗАЦИИН ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН VI СЕССИДЭ ОШОХО СССР-эй ДЕЛЕГАЦИ

ССР Союзэй Министрнүүдэй Совет 1951 оной ноябриин 6-да Парижда нээгдэхэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн VI сессидэ ошохо СССР-эй делегацине иимэ составаар томилоо гэбэл: делегациин толгойлогшо — СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр А. Я. Вышинский, делегациин гэшүүд — СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо, СССР-hээ Аюулгүйн Советдэ байгаа Түлөөлэгшэ Я. А. Малик, СССР-hээ Великобританида байгаа Посол Г. Н. Зарубин, СССР-hээ Польшодо байгаа Посол А. А. Соболев, СССР-hээ Францида байгаа Посол А. П. Павлов, Делегациин гэшүүдэй орлогшонороор — СССР-эй МИД-эй Генеральна Секретарь Б. Ф. Подцероб, СССР-эй МИД-эй Коллегиин Гэшүүн А. А. Арутюнян, Туркменскэ ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Т. Бердыев, СССР-hээ Аюулгүйн Советдэ байгаа Түлөөлэгшын Орлогшо С. К. Царапкин томилогдоо. Делегациин советнигүүдээр А. А. Рощин, П. Д. Морозов, Г. Ф. Саксин ба А. А. Солдатов томилогдоо.

(ТАСС).

НЭГЭДЭМЭЛ НАЦАНУУДАЙ ОРГАНИЗАЦИИН ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН VI СЕССИДЭ ОШОХО УКРАИНСКА ССР-эй ДЕЛЕГАЦИ

КИЕВ, октябриин 30. (ТАСС). Украинска ССР-эй правительство Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн VI сессидэ ошохо делегацине томилоо.

УССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлогшо А. М. Барановский делегацине толгойлно, делегациин гэшүүд: Л. Ф. Паламарчук, С. П. Демченко, Г. Д. Стадник, И. Е. Щербатюк гэгшэд болобо.

НЭГЭДЭМЭЛ НАЦАНУУДАЙ ОРГАНИЗАЦИИН ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН VI СЕССИДЭ ОШОХО БЕЛОРУССКА ССР-эй ДЕЛЕГАЦИ

МИНСК, октябриин 30. (ТАСС). Белорусска ССР-эй правительство Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Ассамблейн VI сессидэ ошохо делегацине томилоо.

БССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр К. В. Киселев делегацине толгойлно. Делегациин составта нүхэд П. Е. Астапенко, Н. Т. Кустов, И. П. Кутейников, М. Е. Кусов гэгшэд оробо.

Хитадта эхын ба үхибүүнэй бэеын элүүр тухай анхарал оролдолго гаргана

ПЕКИН, октябриин 30. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын арадай Центральна правительство эхын ба үхибүүнэй бэеын элүүрые хамгаалха тухай ехэ анхарал оролдолго гаргана. Ниитын организацинуудай, тусгаарлабал, эхэнэрнүүдэй Бүхэхитадай демократическа федерациин туhаламжатайгаар, хоёр жэлэй турша дотор энэ талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

«Гуанминжибао» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, хоёр жэлэй турша дотор хүдөө нютагуудта, промышленна ба горнорудна предприятинууд дээрэ эхэнэрнүүдтэ болон үхибүүдтэ зорюулагдаhан медицинскэ 744 пункт, 9464 акушерскэ пункт, нарайлалгын олон байшангууд нээгдээ, тэдэниие хангахын тулада энэ үе соо 3743 врачууд ба 5186 акушеркэнүүд бэлэдхэгдээ.

Хоёр жэлэй турша дотор заводуудай, эмхи зургаануудай ба hургуулинуудай дэргэдэ яслинуудай тоо 9 дахин олошороо. Энэ жэлдэ зунай хүдэлмэриин үе соо хүдөө нютагуудта 10 мянган яслинууд эмхидхэгдээ, тэрэнь үнгэрhэн жэлдэ байhан яслинуудай тоое 106 дахин үлүүлнэ.

Хоёр жэлэй турша дотор, халдабарита үбшэнhөө hэргылхэ тарилга 119.137.135 үхибүүдтэ хэгдэбэ. Уушханай ханяадаар үбшэлhэн үхибүүд тухай ехэ анхарал оролдолго гаргагдана.

Модо тариха тухай Болгариин министрнүүдэй Советэй тогтоол

СОФИЯ, октябриин 30. (ТАСС). Модо тариха тухай Болгариин министрнүүдэй Советэй тогтоол мүнөөдэр толилогдоо. 12 жэлэй турша дотор Болгарида 1 миллион гектар талмай дээрэ модон таригдаха байна. Энээнтэй дашарамдуулан, модо тариха материал суглуулха ба бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ хараалагдана.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, октябриин 30. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай hайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, англо-американска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгүүдэй добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёод, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Зүүн фронт дээрэ Янгуhаа хойгуур Арадай армиин частьнууд олон тоото самолёдуудай, танкнуудай ба артиллериин дэмжэлгэтэй американска 2-дохи дивизиин, далайн ябаган сэрэгэй 1-дэхи дивизиин, лисынмановска 3-дахи дивизиин добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо.

Зүүн эрье дээрэ Арадай армиин частьнууд дайсанай 2 тральщигые шэнгээhэн ба эсминецые ехээр гэмтээhэн байна. Дайсанай эдэ корабльнууд Вонсанай райондо амгалан хүн зониие артиллерээр буудаха гэжэ hэдэhэн байгаа.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 4 самолёт унагаагаа, тэдэ самолёдууд Сариwонииин, Цзайрнэнэй, Аньакын, Вонсанай, Токвоной ба Пхеньян шадарай амгалан хүн зониие зэрлиг муухайгаар бомбодолгодо хабаадаа.

ПХЕНЬЯН, октябриин 31. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай hайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгүүдэй добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёод, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Зүүн фронт дээрэ дайлалдажа байгаа Арадай армиин частьнууд Янгуhаа хойгуур добтолhон дайсанай сэрэгүүдтэ эсэргүү шэрүүн шанга байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөөд, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулба.

Октябриин 31-дэ Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад хадаа Хванчжу, Аньак, Аньчжу, Пхеньян ба бусад городуудай амгалан хүн зониие зэрлиг муухайгаар бомбодожо ба пулемёдоор буудажа үргэлжэлhэн дайсанай 6 самолёт унагаагаа.

Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнууд Лхасада оробо

ПЕКИН, октябриин 31. (ТАСС). Синьхуа агентствын тусхай корреспондент Лхасаhаа иигэжэ дамжуулна:

Генералнууд Чжан Го-хуа, Тан Куан-сань гэгшэдэй командовани доро Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнууд октябриин 26-най үдэр Лхасада орсбо. Уулзалга болоhон газарта митинг зарлагдажа, тэрээн дээрэ Лхасын 20 мянга гаран хүн байлсаба. Нютагай тибетскэ правительствын гражданска дээдэ ба шажангай гушаалта нюурнууд, городто энээнэй урда тээ ороhон Арадай-сүлөөлэлгын армиин түрүү частьнууд ба нютагай тибетскэ армиин частьнууд город шадар тус сэрэгүүдые амаршалба.

Митинг дээрэ түрүүлэгшээр байhан Калон Лалу Арадай-сүлөөлэлгын армиин командирнууд ба сэрэгүүдые Лхасын арад зоной үмэнэhөө амаршалhан ба тэдэнэй Тибедтэ ерэлгэнь тибетскэ арадай интересүүдые хамгаалха хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай байhые тэмдэглэбэ.

Арадай-сүлөөлэлгын армиин генералнууд Чжан Го-хуа ба Тан Куан-сан митинг дээрэ тэрэшэлэн үгэ хэлээ.

Митингдэ хабаздагшад хадаа тибетскэ арадай ба Хитадай бүхы арадуудай хүндэлэлдэ, арадай Центральна правительственна Советэй түрүүлэгшэ, Хитадай бүхы арадуудай агууехэ вождь Мао Цзе-дунай хүндэлэлдэ юрөөл табиба.

Лхасада Арадай-сүлөөлэлтын армиин частьнуудай оролгодо зорюулагдаhан баяр ёhолол митингын hүүлээр болоо. Улицада сугларhан олон хүнүүд эрхэ сүлөө асарhан армиие амаршалаа.

ПЕКИН, октябриин 31. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Лхасаhаа иигэжэ дамжуулна:

Арадай Центральна правительствоhаа Тибедтэ байгаа түлөөлэгшэ генерал Чжан Цзин-у арадай Центральна правительственна Советэй түрүүлэгшэ Мао Цзе-дунай нэрэhээ далай ламада бэлэгүүдые бариба.

Харюудань далай-лама хадаа түрүүлэгшэ Мао Цзе-дунда баясхалан хүргэhэн ба элүүр мэндэ ябахыень тэрээндэ хүсэhэн байна.

Индиин коммунистическэ партиин политбюрогой мэдүүлгэ

ДЕЛИ, октябриин 30. (ТАСС). Индиин коммунистическэ партиин политбюрогой толилhон мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

Октябрь соо провинцинуудтахи компартиин нютагай организацинуудай конференцинүүд дээрэ hунгагдаhан делегадууд компартиин бүхэиндийскэ конференцидэ хабаадаhан байна.

Хэдэ хэдэн заhабаринуудые оруулhанай hүүлээр конференци болбол программын проектые ба хэдэн hарын урда тээ компартиин центральна комитедэй болон политбюрогой хараалhан политика тухай мэдүүлгые нэгэн hаналаар баталба.

Конференци иигэжэ тогтоогоо: эдэ хоёр документнүүд манай орондохи революционно хүдэлөөнэй стратеги ба тактикын үндэhэ hууринь боложо үгэнэ, мүн hүүлэй хэдэн жэлэй туршада парти дотор байhан бүхы буляалдаануудые ба арсалдаануудые шиидхэжэ үгэнэ, тиимэhээ тус документнүүд мүнөө үедэ агитаци ба пропаганда хэхэ ябадалда, тэрэшэлэн партиин бүхы организацинуудай, партиин бүхы гэшүүдэй үдэр бүриин практическа хүдэлмэридэ үндэhэ баримта болоожо үгэхэ ёhотой. Бүхы парти хадаа өөрыгөө шэнээр хүмүүжүүлхэ, эдэ документнүүд дотор хараалагдаhан политическэ хараа шугамые бодотоор бэелүүлгэ хангахын тула нэгэдэхэ ёhотой.

Конференци мүн иигэжэ тогтооhон байна: партиин нютагай бүхы организацинууд өөhэдынгөө бүхы анхаралые ба хүсэ шадалые мүнөөнэй конгрессистскэ правительствые ёhотой демократическа правительстваар hэлгэхэ зорилго бэелүүлхын тула, болохоёо байгаа hунгалтануудта нэгэдэмэл үргэн фронт байгуулха хэрэгтэ зорюулха ёhотой.

Конференци hанаагаа зобон, иигэжэ тэмдэглэнэ: hунгалтануудай эхилхэ хүрэтэр хэдэхэн неделиин үлэбэшье hаань, гражданска эрхэ сүлөөнүүд үшөөл хабшагдажа байна, партиин нютагай олон организацинууд хоримжологдонхой хэбээрээ байhаар, партиин хэдэн мянган гэшүүд, тэрэшэлэн хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай тэмсэлые хүтэлбэрилэгшэд түрмэнүүдтэ хаагдаhан хэбээрээ, олон хүтэлбэрилэгшэдые арестовалха ордернууд хүсэндөө байhан хэбээрээ.

Конференци болбол партиин шэнэ центральна комитедые нэгэн hаналаар hунгаhан байна. Тэрэнь политбюрое 7 гэшүүдтэйгээр hунгаа. Центральна комитет болбол партиин генеральна секретаряар Аджой Гхош гэгшые hунгаhан байна.

Программын проектын толилогдоhонhоо хойшо эхилhэн, партиин нигтаран жагсалгын процесс үргэлжэлhөөр, партиин идеологическа ба эмхидхэлэй талаар нэгэдэлгын бата бэхи үндэhэ hуури байгуулагдаа гэжэ тус конференци дээрэ болоhон дискуссинууд харуулаа.

Ниитын кампанинуудай ба ниитын тэмсэлэй ябаса дундуур партиин энэ нэгэдэл саашадаашье бэхижэхэ байна гэжэ парти этигэнэ. Парти болбол тэдэ кампанинуудые ба тэмсэлые хүтэлбэрилхэ, тэдээндэ хабаадаха байна. Партиин нютагай бүхы организацинууд, партиин бүхы гэшүүд, партиин бүхы ханинар ба партиин тала баригша бүхы хүнүүд, мүн тэрэшэлэн антиимпериалистическэ ба патриотическа бүхы нюурнууд конференциин шиидхэбэринүүдые амаршалан hайшаажа, партиин программа дотор хараалагдаhан «манай орониие бэеэ даанхай байдалтай ба демократитай болгохо, бүхы арадуудай хоорондо эб найрамдалта хани харилсаа тогтоохо, манай арадай ажабайдалые, эрхэ сүлөө ба hалбаран мандалгые хангаха правительство Индидэ байгуулха» зорилгонуудые бэелүүлхын тула партиие бэхижүүлхэ ба хүсэн түгэс нэгэдэмэл фронт байгуулхын тула дабхар хүсөөр тэдэнэр оролдохо байна гэжэ партиин политбюро этигэнэ.

АЛЬВАРАДО ФУЭНТЕС[А] МЭДҮҮЛГЭ

ПРАГА, октябриин 30. (Т... Телепресс агентствын корре... тын Гватемалаhаа дамжуу... ёhоор, Гватемалын национал... лаанай түрүүлэгшэ ба «Ре... ционно ябуулга хэхэ пар... (орон доторхи буржуазна эл... партиин) генеральна секрет... Роберто Альварадо Фуэнтес... жэ мэдүүлбэ: «Венэдэ болох... найрамдалай Бүхэдэлхэйн С... сесси удаан сагай эб найр... хангаха ябадалда хүсөөз зор... арадуудта угаа ехэ удхаша... байха юм гэжэ этигэнэб. Э... рамдалай Бүхэдэлхэйн Сове... рүүлэгшэ, элитэ эрдэмтэ Ф... Жолио-Кюри сессидэ нама... hан байна. Национальна су... өөрынгөө арадай түлөөлэгш... hан тулада, демократическ... тиин ударидагша ба энгэй ... нин байhан тулада би орон... аша туhада шэглүүлэгдэhэн ябуулгануудта хабаадангүй ... шадахагүйб. Тиин эб найрамд... хилга хадаа минии орондо, ... оронуудта асари ехэ аша т... хэрэг гээшэ».

ИТАЛЬЯНСКА СЕНАД...

РИМ, октябриин 29. (... Гурбан үдэр үргэлжэлhэн ... ляалдалгын hүүлээр, дотоод... гүүдэй министерствын бюдж... шаа голосовани итальянска ... болоо. Эсэргүү талын түлөө... хадаа де Гасперниин правител... зугhөө демократическа хүсэ... мүрдэhэн, хуули буса гурим... hон ябадалые шангаар шүүм... уголовно бандитска этигээл... полицейскэ засагаархидай ну... баримтануудые элирүүлээ. ... хэдэ, Сицилидэ Джулиано... шын хэрэг тушаа болоhон ... үедэ тиимэ баримта элирhэн...

Бандит Джулиано гэгшые ... гаар бариагүй, харин прави... вода аюултай элирүүлгэ ... ябадалhаа айhан Шельбын ... лөөр алаhан байгаа гэжэ с... коммунист Пасторе дотоод... гүүдэй министр Шельбые гэ...

Энэ гэмнэлгэдэ харюу... Шельба арсаба.

Этигэмжэлхэ резолюциие ... валга хадаа сенадта, тусгаа... Шельбын өөрынь партиин ту... шэдэй дунда тэрэнэй п... ехээр hуларhаниие харуула... гэмжэлхэ резолюциин түлө... голос үгтөө, буруушаажа 12... үгтэбэ. Сенадай тогтооhон ... ёhоор, энэ голосованиин үед... ла олонхинь 132 голос болоh... на.

Сицилидэ болоhон ба... тухай асуудалаар Шельбын ... гануудые шүүмжэлhэн резол... лосовалхада, Шельба тогто... олонхи голосуудhаа оройдо... лос үлүү абаа.

Олонхидой партинуудта ха... 35-hаа үсөөн бэшэ сенатор... вительствода эсэргүү голо... гэжэ голосованиин дүнгүүд ... ба.

Вьетнамда баодаевска а... байгуулха гэhэн түсэб бур...

ПАРИЖ, октябриин 29. (Т... Индо-Хитадhаа ороhон мэд... түшэглэн, «Юманите» газет... шэhэнэй ёhоор, вьетнамска ... армида эсэргүү тэмсэхэ «на... на» арми гэдэгые байгуулх... французска колонизаторнууд... тэдэнэй марионеткэ Бао Да... сэбүүд буруу hүрэжэ байна. ... намска арад французска ... рагшадай интересүүдэй түлөө ... хэеэ арсана.

Жэшээлхэдэ, Сок-Транг пр... да баодаевска засагаархид ... дованиингаа захиралта дү... арсаhан 200 солдадуудые ... табиха баатай болоо.

Египетскэ правительст... шиидхэбэри тухай

КАИР, октябриин 30. (Т... Нэгэдэмэл Нацануудай Орг... циин Генеральна Ассамблейн... дээрэ египетскэ асуудалые ... гэhэн шиидхэбэри Египедэй ... нистрнүүдэй советэй hүүл... седани дээрэ абтаа гэжэ ... Джумхур Аль-Мысри» газет... бодото мэдээсэлые баримта... шэнэ. Суэцкэ каналай зоно... зэбсэгүүй граждани чууд, эхэн... ба үхибүүд тушаа английска ... гүүдэй хэhэн бүхы гэмтэ х... тухай мэдээнүүд сессидэ хүр... байна. Египедэй министрнүү... вет английска сэрэгүүдые Е... ба Суданhаа гаргаха тухай ... ци абаха уряатайгаар ООН-... дахые шиидэбэ.

Харюусалгата редак...
Б. А. ОЧИР...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора —7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйствен... промышленности—6-84, мест. информа ции и писем—6-84. Для междугородных переговоров 16.

Н—03716. Типография Управления полиграфиче ской промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Минис тров БМАССР. Тираж 10...